

บทเรียนสำเร็จรูป

เรื่อง: ประวัติดนตรีไทยในแต่ละยุคสมัย

สาระดนตรีไทย

◆ เอกสารประกอบการเรียนรู้
วิชา ศ ๒๒๑๐๑ รายวิชาสุนทรีศิลป์ ๓
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

โดย
ครูยศวริศ รุ่งสอาด
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

คำนำ

บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยในแต่ละยุคสมัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ เรื่องราวประวัติศาสตร์ทางดนตรีไทยในแต่ละยุคสมัย ประกอบด้วยสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และ สมัยรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๑๐)

บทเรียนสำเร็จรูปชุดนี้ ภายในประกอบด้วย คำแนะนำสำหรับครู คำชี้แจงในการใช้บทเรียนสำเร็จรูป สำหรับนักเรียน มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้/ตัวชี้วัด แบบทดสอบก่อนเรียน กรอบการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยในแต่ละยุคสมัย จำนวน ๔ กรอบ และแบบทดสอบหลังเรียนพร้อมเฉลยคำตอบ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทเรียนสำเร็จรูปชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน สาระดนตรีไทย และบุคคลที่สนใจทั่วไป

ยศวริศ รุ่งสอาด

ตำแหน่ง ครู

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำแนะนำสำหรับครู	ค
คำชี้แจงในการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับนักเรียน	ง
มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้	จ
แบบทดสอบก่อนเรียน	๑
กรอบความรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยในแต่ละยุคสมัย	๕
กรอบที่ ๑ สมัยสุโขทัย	๕
กรอบที่ ๒ สมัยอยุธยา	๙
กรอบที่ ๓ สมัยกรุงธนบุรี	๑๑
กรอบที่ ๔ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์	๑๒
แบบทดสอบหลังเรียน	๑๙
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน	๒๒

คำแนะนำสำหรับครู

บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยในแต่ละยุคสมัย ชุดนี้ สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง โดยการใช้บทเรียนสำเร็จรูปชุดนี้มีข้อปฏิบัติดังนี้

๑. ศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษา และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้
๒. ให้คำแนะนำกับนักเรียนในการศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปด้วยตนเอง
๓. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปตามขั้นตอน
๔. บทเรียนสำเร็จรูปชุดนี้สามารถนำไปใช้ไปสอนเสริมนักเรียนได้ เช่น นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ หรือนักเรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อน หรือนักเรียนที่ต้องการทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง หรือนำไปใช้กับนักเรียนเพื่อซ่อมเสริมความรู้ด้วยตนเอง

คำชี้แจงในการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับนักเรียน

บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยในแต่ละยุคสมัย ชุดนี้ สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปชุดนี้ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

๑. อ่านคำชี้แจงในการศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปให้เข้าใจแล้วจึงศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ส่วนตัวแล้วหลังจากนั้นจึงทำแบบทดสอบก่อนเรียน

๒. ศึกษากรอบความรู้และตอบคำถามที่ละกรอบความรู้ตามลำดับก่อน - หลัง ไม่ควรศึกษาข้ามขั้นตอน

๓. ให้นักเรียนเขียนคำตอบลงในสมุด เมื่อเขียนคำตอบเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นักเรียนตรวจคำตอบด้วยตนเอง โดยคำตอบจะอยู่ในกรอบด้านล่างของหน้าถัดไป

ถ้าตอบคำถามถูกต้อง ให้นักเรียนทำการศึกษาเนื้อหาในกรอบความรู้ถัดไป

ถ้าตอบคำถามไม่ถูกต้อง ให้นักเรียนศึกษากรอบความรู้เดิมอีกครั้งหนึ่งจนเกิดความเข้าใจแล้วจึงศึกษาและตอบคำถามกรอบความรู้ถัดไป

๔. เมื่อศึกษาและตอบคำถามครบทุกกรอบความรู้แล้ว ให้นักเรียนทำกิจกรรมระหว่างเรียนแล้วตรวจคำตอบในภาคผนวก หรือนำคำตอบส่งครูผู้สอนเพื่อตรวจคำตอบ

๕. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เมื่อตอบเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นักเรียนตรวจคำตอบด้วยตนเองในภาคผนวก

๖. ถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเพิ่มเติมให้สอบถามเพิ่มกับกับครูผู้สอน

๗. ไม่ขีดเขียนข้อความใด ๆ ลงในบทเรียนสำเร็จรูป

๘. นำบทเรียนสำเร็จรูปส่งคืนครูผู้สอนหลังจากปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ ๒.๒

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตัวชี้วัด

ศ ๒.๒ ม.๓/๑ บรรยายวิวัฒนาการของดนตรีแต่ละยุคสมัย

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาและเหตุการณ์สำคัญของดนตรีไทยในแต่ละยุคสมัย (K)
๒. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับการดนตรีไทย (K)
๓. นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, มีวินัย, ใฝ่เรียนรู้, มุ่งมั่นในการทำงาน และรักความเป็นไทย (A)

แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง ประวัติดนตรีไทยในแต่ละยุคสมัย

คำชี้แจง: ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วกากบาท ☒ ลงในกระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

๑. ข้อใดกล่าวผิด เกี่ยวกับข้อสันนิษฐานของคำว่า “เสียงพาทย์ เสียงพิณ”
 - ก. เสียงพาทย์ หมายถึง วงปี่พาทย์เท่านั้น, เสียงพิณ หมายถึง วงบรรเลงพิณเท่านั้น
 - ข. เสียงพาทย์ หมายถึง วงปี่พาทย์, เสียงพิณ หมายถึง เครื่องดีดและเครื่องสีที่มีพิณเป็นหลัก
 - ค. เสียงพาทย์ หมายถึง เสียงของเครื่องดนตรีจำพวกเครื่องดีด, เสียงพิณ หมายถึง เครื่องดีด รวมไปถึง พิณน้ำเต้า พิณเพี้ย ซึ่ง กระจับปี่
 - ง. กล่าวผิดทุกข้อ
๒. “วงบรรเลงพิณ” มีหน้าที่/บทบาทในการบรรเลงเพื่อวัตถุประสงค์ใด
 - ก. บรรเลงขับกล่อม
 - ข. บรรเลงประกอบการแสดง
 - ค. บรรเลงประกอบพิธี/ศาสนพิธีเป็นหลัก
 - ง. บรรเลงงานพระราชพิธีสมโภชของพระมหากษัตริย์
๓. “วงขับไม้” มีหน้าที่/บทบาทในการบรรเลงเพื่อวัตถุประสงค์ใด
 - ก. บรรเลงขับกล่อม
 - ข. บรรเลงประกอบการแสดง
 - ค. บรรเลงประกอบพิธี/ศาสนพิธีเป็นหลัก
 - ง. บรรเลงงานพระราชพิธีสมโภชของพระมหากษัตริย์
๔. วงดนตรีในข้อใดใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครชาตรี
 - ก. วงขับไม้
 - ข. วงบรรเลงพิณ
 - ค. วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบา
 - ง. วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหนัก
๕. ข้อใดกล่าวผิด เกี่ยวกับเพลงเทพทอง
 - ก. เป็นเพลงร้องโต้ตอบกันไปมา
 - ข. เป็นบทเพลงที่ใช้ขับร้องประกอบวงขับไม้
 - ค. มีลักษณะคล้ายกันกับเพลงฉ่อย เพลงอีแซวในภาคกลาง
 - ง. มีเนื้อร้องค่อนข้างหยาบโลน ใช้ภาษาตรง ๆ ตามประชาชนบ้าน

๖. จากกฎหมายเถรบาลที่ว่า “...ห้ามร้องเพลงเรือ เป่าขลุ่ยเป่าปี่ สีซอ ดิดกระจับปี่ ดิดจะเข้ ตีโทนทับในเขตพระราชฐาน...” จากข้อความข้างต้น ข้อใดกล่าวผิด

- ก. ผู้คนในสมัยนี้นิยมเล่นดนตรีเป็นอันมาก
- ข. แสดงให้เห็นว่าดนตรีในสมัยนี้มีเครื่องดนตรีครบทั้งสี่ประเภท (ดีด, สี, ตี, เป่า)
- ค. ผู้คนสมัยนี้เล่นดนตรีกันอย่างไม่มีระเบียบวินัย เล่นกันอย่างเอิกเกริกเกินพอดี
- ง. ห้ามนำเครื่องดนตรีที่ปรากฏในกฎหมายเถรบาลเข้าไปเล่นในเขตพระราชฐาน แต่หากเป็นเครื่องดนตรีชนิดอื่น สามารถนำเข้าไปบรรเลงในเขตพระราชฐานได้

๗. จากหลักฐานทางดนตรีที่ปรากฏในสมัยอยุธยา วงดนตรีไทยในข้อใดที่เป็นวงดนตรีที่ “พัฒนาขึ้นใหม่”

- ก. วงปี่พาทย์, วงมโหรี
- ข. วงมโหรี, วงเครื่องสาย
- ค. วงปี่พาทย์, วงเครื่องสาย
- ง. วงปี่พาทย์, วงเครื่องสาย, วงมโหรี

๘. วงมโหรี “เป็นวงดนตรีที่เกิดจากการรวมวงกันระหว่างวงดนตรีในข้อใด”

- ก. วงขับไม้ ผสมกับ วงมโหรี
- ข. วงมโหรี ผสมกับ วงเครื่องสาย
- ค. วงบรรเลงพิณ ผสมกับ วงขับไม้
- ง. วงเครื่องสาย ผสมกับ วงบรรเลงพิณ

๙. การผสมวงเครื่องสายในสมัยอยุธยามีลักษณะอย่างไร และมีจุดประสงค์หลักในการบรรเลงตามข้อใด

- ก. มีกฎระเบียบในการรวมวงชัดเจน, บรรเลงเพื่อความบันเทิง/ขับกล่อมเป็นหลัก
- ข. มีกฎระเบียบในการรวมวงชัดเจน, บรรเลงประกอบพิธีกรรม/การแสดงเป็นหลัก
- ค. เป็นการรวมวงดนตรีกันอย่างง่าย ๆ ตามความพึงพอใจ, บรรเลงประกอบพิธีกรรม/การแสดงเป็นหลัก
- ง. เป็นการรวมวงดนตรีกันอย่างง่าย ๆ ตามความพึงพอใจ, บรรเลงเพื่อความบันเทิง/ขับกล่อมเป็นหลัก

๑๐. ข้อใดไม่ใช่เหตุผลสนับสนุน ว่า “ดนตรีไทยในสมัยธนบุรี มีลักษณะคล้ายเดิมกับสมัยอยุธยา”

- ก. เป็นยุคสมัยที่มีระยะเวลาสั้น ๆ เพียง ๑๕ ปี
- ข. เป็นยุคสมัยที่มุ่งพัฒนาบ้านเมือง/สร้างบ้านเมืองให้มั่นคงเป็นหลัก
- ค. เป็นยุคสมัยที่ผู้คนให้ความสนใจกับการแต่งกาย/กลอน/โคลง มากกว่าการเล่นดนตรี
- ง. ถูกทุกข้อ

๑๑. ข้อใดกล่าวถึงพัฒนาการทางดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้ถูกต้อง

- ก. มีการประดิษฐ์เครื่องดนตรีชนิดใหม่
- ข. มีการพัฒนางานดนตรีปี่พาทย์ชนิดใหม่ขึ้น
- ค. มีการเพิ่มกลองทัดในวงปี่พาทย์เป็น ๒ ใบ
- ง. มีนโยบายรัฐนิยมจัดระเบียบการบรรเลงดนตรีไทย

๑๒. ข้อใดกล่าวผิดเกี่ยวกับ รัชกาลที่ ๒ กับดนตรีไทย

- ก. มีซอคู่พระหัตถ์ชื่อ ซอสายฟ้าฟาด
- ข. ทรงพระราชนิพนธ์เพลงสรรเสริญพระบารมี
- ค. ทรงมีพระปรีชาสามารถในการทรงซอสามสาย
- ง. มีบทเพลงในพระราชนิพนธ์ ชื่อ เพลงบุหลันลอยเลื่อน

๑๓. การประดิษฐ์ “ระนาดทุ้ม และ ซ้องวงเล็ก” ในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นผลทำให้เกิดการพัฒนางานปี่พาทย์ในข้อใด

- ก. วงปี่พาทย์เสภา
- ข. วงปี่พาทย์เครื่องห้า
- ค. วงปี่พาทย์เครื่องคู่
- ง. วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

๑๔. การประดิษฐ์ “ระนาดทุ้มเหล็ก และ ระนาดเอกเหล็ก” ในสมัยรัชกาลที่ ๔ เป็นผลทำให้เกิดการพัฒนางานปี่พาทย์ในข้อใด

- ก. วงปี่พาทย์เสภา
- ข. วงปี่พาทย์เครื่องห้า
- ค. วงปี่พาทย์เครื่องคู่
- ง. วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

๑๕. ข้อใดไม่ใช่เหตุการณ์ทางดนตรีที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕

- ก. มีการนำวงปี่พาทย์มอญเข้ามาเล่นในงานศพ
- ข. มีการปรับปรุงวงปี่พาทย์ชนิดใหม่ เรียกว่า วงปี่พาทย์ดีกดับบรรพ์
- ค. มีการนำเครื่องดนตรีสากลเข้ามาบรรเลงผสมผสานกับวงดนตรีไทย
- ง. หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นำอู้งคลึงจากเกาะชวามาพัฒนาเป็นอังกะลุงไทย

๑๖. มีคำกล่าวว่า “ในสมัยรัชกาลที่ ๖ นับเป็นยุคที่ดนตรีมีความเจริญอย่างสูงสุด” ข้อใดไม่ใช่เหตุการณ์สนับสนุนกับคำกล่าวข้างต้น

- ก. พระองค์ทรงโปรดในเรื่องของศิลปะมากเป็นพิเศษ
- ข. มีการจัดตั้งกองเครื่องสายฝรั่งหลวง กรมมหรสพ และ กรมพิณพาทย์หลวง
- ค. ทรงมีพระปรีชาสามารถในการทรงเครื่องดนตรีไทยได้หลายชิ้น และประพันธ์เพลงไทยไว้มากมาย
- ง. มีการนำเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาบรรเลงผสมในวงเครื่องสาย ทำให้ดนตรีไทยสามารถสืบทอดต่อไปได้โดยไม่เสียเอกลักษณ์

๑๗. ในรัชกาลใดที่มีการเผยแพร่เพลงไทยจากสถานีวิทยเป็นครั้งแรก

- ก. รัชกาลที่ ๖
- ข. รัชกาลที่ ๗
- ค. รัชกาลที่ ๘
- ง. รัชกาลที่ ๙

๑๘. ข้อใดไม่ใช่ผลกระทบของนโยบายรัฐนิยมที่มีต่อดนตรีไทย

- ๑) ห้ามบรรเลงดนตรีไทย หากจะจัดให้มีการบรรเลงดนตรีไทยจะต้องขออนุญาตจากทางราชการก่อน
- ๒) รัฐมีสิทธิระบุมหรสพ เครื่องดนตรีที่ใช้/อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง รวมถึงวิธีการเล่นนั้น ๆ ด้วย
- ๓) นักดนตรีไทยต้องมีบัตรนักดนตรี/ใบสำคัญศิลปินที่ทางราชการออกให้ หากไม่มีจะไม่ได้รับอนุญาตให้เล่น และถือว่ามีความผิด

- ก. ข้อ ๑) เท่านั้น
- ข. ข้อ ๑) และ ๒) เท่านั้น
- ค. ข้อ ๓) เท่านั้น
- ง. ข้อ ๑), ๒) และ ข้อ ๓)

๑๙. ในรัชกาลใดที่มีการก่อตั้งโรงเรียนที่มีการสอนวิชาศิลปะสาขาต่าง ๆ เป็นครั้งแรก

- ก. รัชกาลที่ ๖
- ข. รัชกาลที่ ๗
- ค. รัชกาลที่ ๘
- ง. รัชกาลที่ ๙

๒๐. ในรัชกาลใดที่มีการวัดความถี่ของเสียงเครื่องดนตรีไทยเพื่อให้มีความเป็นมาตรฐานเป็นครั้งแรก

- ก. รัชกาลที่ ๗
- ข. รัชกาลที่ ๘
- ค. รัชกาลที่ ๙
- ง. รัชกาลที่ ๑๐

ประวัติศาสตร์ไทยในแต่ละยุคสมัย

นับตั้งแต่ไทยได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างมั่นคงในแหลมอินโดจีน และได้ก่อตั้งอาณาจักรไทยขึ้น จึงเป็นการเริ่มต้นยุคประวัติศาสตร์ไทยที่ปรากฏเป็นหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร กล่าวคือ เมื่อไทยได้สถาปนาอาณาจักรสุโขทัยขึ้น และหลังจากที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้ประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้นใช้แล้ว นับแต่นั้นมาจึงปรากฏหลักฐานด้านดนตรีไทยที่เป็นลายลักษณ์อักษรทั้งในศิลาจารึก หนังสือวรรณคดีและเอกสารทางประวัติศาสตร์ในแต่ละยุค ซึ่งสามารถนำมาเป็นหลักฐานในการพิจารณาถึงความเจริญและวิวัฒนาการของดนตรีไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา

สมัยสุโขทัย {พ.ศ. ๑๘๐๐ - ๑๙๐๐}

ดนตรีสมัยสุโขทัย **“มีลักษณะเป็นการขับลำนำ และการร้องเล่นกันอย่างพื้นเมือง”** สำหรับเครื่องดนตรีในสมัยสุโขทัยนั้น ปญญา รุ่งเรือง (๒๕๔๖: ๔๘) กล่าวถึงหลักฐานที่แสดงเรื่องราวของดนตรีสมัยสุโขทัยได้ชัดเจน ได้แก่ ศิลาจารึกสมัยสุโขทัย ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง (จารึกหลักที่หนึ่ง) และหนังสือไตรภูมิพระร่วง โดยปรากฏข้อความสำคัญ คือ **“...เสียงพาทย์ เสียงพิณ เสียงเลื้อน เสียงขับ ใครจักมักเล่น เล่น ใครจักมักหัว หัว ใครจักมักเลื้อน เลื้อน...”** โดยสันนิษฐานว่า

- พาทย์ น่าจะเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ซึ่งไม่ทราบแน่ชัดว่าคืออะไร อาจเป็นระนาด หรือฆ้องชนิดใดชนิดหนึ่ง
- พิณ คือ เครื่องดีด ซึ่งอาจเป็นไปได้หลายอย่าง เช่น พิณน้ำเต้า พิณเพี้ย ซึง หรือ กัจฉปิ (กระจับปี่)
- เสียงเลื้อน หมายถึง เสียงอ่านหรือบทสวดทำนองเสนาะ
- เสียงขับ หมายถึง การขับ การร้อง

อานันท์ นาคคง (๒๕๕๐: ๑๒) กล่าวว่า ในหลักศิลาจารึกสมัยสุโขทัยกล่าวถึงเครื่องดนตรีไว้มากมาย เช่น พิณ (อาจหมายถึงกระจับปี่ หรือ พิณน้ำเต้า), ฆ้อง, ระฆัง, กังสกาฬ, มโหระทึก, กลองใหญ่, กลองรวม, กลองเล็ก, ฉิ่ง, บัณเฑาะว์, ซอพุงตอ (สันนิษฐานว่าเป็นซอสามสาย), แตร, สังข์, ปี่ไฉน, เขาสัตว์ ฯลฯ

จากหลักฐานที่ปรากฏทั้งในหลักศิลาจารึกและหนังสือไตรภูมิพระร่วง สามารถสันนิษฐานว่าในสมัยสุโขทัยมีวงดนตรีประเภทต่าง ๆ ดังนี้

๑. วงบรรเลงพิณ มีผู้บรรเลง ๑ คน ทำหน้าที่ตีตมพิณและขับร้องไปด้วย เป็นลักษณะการขับลำนำ บทบาทหน้าที่ของวงดนตรี บรรเลงขับกล่อม, บรรเลงประกอบการอ่านบทละคร/บทดอกสร้อย

ภาพประกอบ ๑ วงบรรเลงพิณ
(พราหมณ์ตีตมพิณน้ำเต้า หลวงเทพมณี)

ภาพประกอบ ๒ พินน้ำเต้า

ตัวอย่างการบรรเลง
พินน้ำเต้า

SCAN ME

๒. วงขับไม้ ประกอบด้วยผู้บรรเลง ๓ คน คือ คนสีซอสามสายคลอร้อง, คนขับลำนำ, และคนไกวบังเหาะวให้จังหวะ

บทบาทหน้าที่ของวงดนตรี มีบทบาทเป็นอย่างมากในงานพระราชพิธีสมโภชของพระมหากษัตริย์และเจ้านายชั้นสูง เช่น กล่อมพระบรรทมในพระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่, กล่อมช้างในพระราชพิธีขึ้นระวางพระคชาธาร, กล่อมเสวตฉัตรในพระราชพิธีฉัตรมงคล (ปัจจุบันเหลือแต่การไกวบังเหาะวเพียงอย่างเดียว), บรรเลงในงานฉลองพระราชมณเฑียร เป็นต้น

ภาพประกอบ ๓ วงขับไม้
(จากซ้าย คนสีซอสามสาย, คนขับลำนำ/อ่านฉันท, คนไกวบังเหาะว)

ตัวอย่างการบรรเลงวงขับไม้
การขับกล่อมช้าง (นาที่ที่ ๑:๔๐)

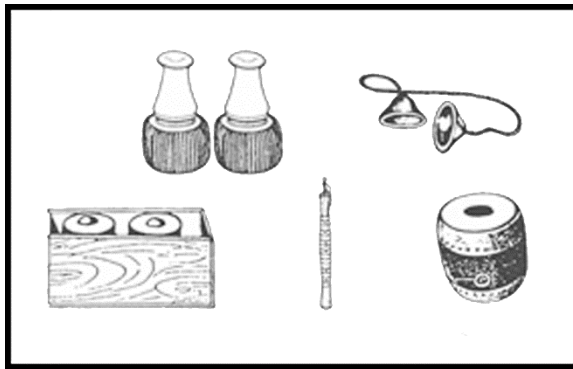

SCAN ME

๓. วงปี่พาทย์ เป็นลักษณะของวงปี่พาทย์เครื่องห้า มี ๒ ชนิด คือ

๑) วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบา ประกอบด้วยเครื่องดนตรีชนิดเล็ก ๆ จำนวน ๕ ชิ้น คือ ๑) ปี่นอก, ๒) กลองชาตรี, ๓) ทับ (โทนชาตรี), ๔) ซ้องคู่, ๕) ฉิ่ง

บทบาทหน้าที่ของวงดนตรี ใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครชาตรี (ละครที่เก่าแก่ที่สุดของไทย)

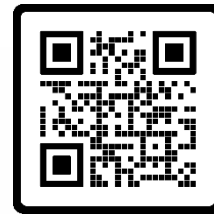

ภาพประกอบ ๔
วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบา

ตัวอย่างการบรรเลง

วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบา (วงปี่พาทย์ชาตรี)

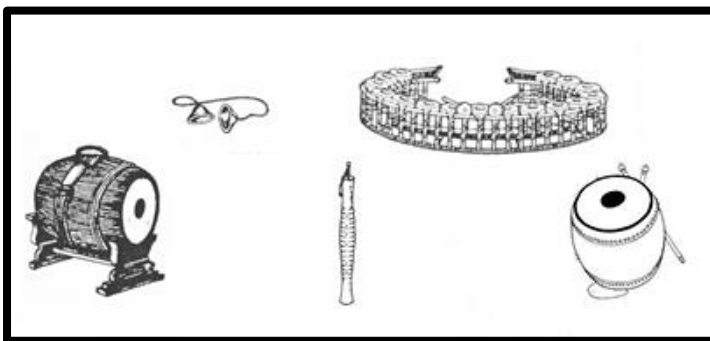
เพลงโนราห์ทำบท

SCAN ME

๒) วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหนัก ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ๕ ชิ้น คือ ๑) ปี่ใน, ๒) ซ้องวงใหญ่, ๓) ตะโพน, ๔) กลองทัด ๑ ใบ, ๕) ฉิ่ง ใช้บรรเลงประกอบในงานพิธี และบรรเลงประกอบการแสดงต่าง ๆ (วงปี่พาทย์เครื่องห้าในสมัยสุโขทัยยังไม่มีระนาดเอก)

บทบาทหน้าที่ของวงดนตรี ใช้บรรเลงประกอบพิธี และประกอบการแสดง

ภาพประกอบ ๕
วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหนัก

ตัวอย่างการบรรเลง

วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหนัก เพลงเทพทอง

SCAN ME

บทเพลงในสมัยสุโขทัย สามารถจำแนกได้ ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) บทเพลงสำหรับการประกอบการแสดง ๒) บทเพลงพิธีการ และ ๓) บทเพลงสำหรับการขับกล่อม ซึ่งมีบทเพลงสำคัญที่นักเรียนควรรู้จักสองเพลง คือ (๑) เพลงขับไม้บันเตาะว์ เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงในวงขับไม้ในพระราชพิธีสมโภชของพระมหากษัตริย์และเจ้านายชั้นสูง และ (๒) เพลงเทพทอง ซึ่งเพลงนี้จะมีลักษณะคล้ายกันกับเพลงฉ่อย เพลงอีแซวในภาคกลาง “แต่ใช้ถ้อยคำอย่างพื้นเมืองไปในเชิงหยาบโลน มักใช้คำพูดตรงไปตรงมา” เป็นเพลงร้องโต้ตอบกันเพื่อความสนุกสนาน

ตัวอย่างเพลงขับไม้บันเตาะว์
ที่บรรเลงด้วยซอสามสาย และบันเตาะว์

SCAN ME

คำถามกรอบที่ ๑

- นักเรียนคิดว่าดนตรีไทยในสมัยสุโขทัยมีลักษณะเป็นเช่นไร

- หลักฐานแหล่งสำคัญที่ใช้ศึกษาเรื่องราวทางดนตรีในสมัยนี้ มาจากแหล่งใดบ้าง

คำตอบกรอบที่ ๓

- เพราะในยุคสมัยนี้เป็นยุคสมัยแห่งการสร้างบ้านเมืองและการป้องกันประเทศเป็นส่วนมาก อีกทั้ง ไม่ปรากฏหลักฐานทางดนตรีว่ามีเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา จึงสันนิษฐานว่าดนตรีในสมัยนี้ยังคงใช้รูปแบบเดิมอย่างสมัยอยุธยา

กรอบที่ ๒

สมัยอยุธยา {พ.ศ. ๑๘๙๑ - ๒๓๑๐}

ดนตรีสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี อานันท์ นาคนคง (๒๕๕๐: ๑๓) กล่าวว่า ในสมัยนี้มีเครื่องดนตรีไทยครบถ้วนทั้งสี่ประเภท คือ ดิด สี ตี เป่า และชาวบ้านนิยมเล่นเป็นอันมาก จนในสมัยสมเด็จพระเจ้าบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. ๑๙๙๑ - ๒๐๓๑) ต้องออกกฎหมายเพื่ยรบาลโดยปรากฏข้อห้ามตอนหนึ่งว่า “...ห้ามร้องเพลงเรือ เป่าขลุ่ย เป่าปี่ สีซอ ดิดกระจำปี่ ดิดจะเข้ ตีโทนทับในเขตพระราชฐาน...” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมัยนี้ดนตรีไทยเป็นที่นิยมมาก แม้ในเขตพระราชฐานก็มีคนไปร้องเพลงและเล่นดนตรีกันเป็นที่เอิกเกริกเกินพอดี จนกระทั่งพระมหากษัตริย์ต้องทรงออกกฎหมายเพื่ยรบาลดังกล่าวขึ้น

ลักษณะของวงดนตรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่มีการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาขึ้นจากสมัยสุโขทัยมีดังนี้ คือ

๑. วงปี่พาทย์ ในสมัยนี้ยังคงเป็นวงปี่พาทย์เครื่องห้าเช่นเดียวกับสมัยสุโขทัย แต่มีการเพิ่มระนาดเอกเข้าไปในวง จึงทำให้วงปี่พาทย์เครื่องห้าในสมัยกรุงศรีอยุธยาประกอบด้วย ๑) ระนาดเอก, ๒) ปี่ใน, ๓) ข้องวงใหญ่, ๔) ตะโพน ๕) กลองทัด (๑ ใบ) ๖) ฉิ่ง

บทบาทหน้าที่ของวงดนตรี ใช้บรรเลงประกอบพิธี และประกอบการแสดง

ภาพประกอบ ๖ วงปี่พาทย์เครื่องห้า

ตัวอย่างการบรรเลง
วงปี่พาทย์เครื่องห้าสมัยอยุธยา

SCAN ME

๒. วงมโหรี เป็นวงดนตรีที่เกิดจากการรวมวงกันระหว่างวงบรรเลงพิน กับ วงขับไม้ โดยวงมโหรีในช่วงแรก ประกอบด้วย ๑) คนดีดกระจำปี่ ๒) คนสีซอสามสาย ๓) คนขับร้องลำนำและตีกรับพวง และ ๔) คนตีทับ (ปัจจุบันเรียกว่าโทน) และเรียกชื่อวงมโหรีในยุคแรกนี้ตามจำนวนผู้เล่นว่า “วงมโหรีเครื่องสี่”

ภาพประกอบ ๗ วงมโหรีเครื่องสี่

ตัวอย่างการบรรเลง
วงมโหรีเครื่องสี่

SCAN ME

ต่อมาในสมัยอยุธยาตอนปลายมีการพบหลักฐานเป็นภาพวาดจิตรกรรมฝาผนัง แสดงให้เห็นถึงว่าวงมโหรีมีหกคน คือ มีคนเป่าขลุ่ยเพียงออ และตีรำมะนาเพิ่มเข้ามา จึงเกิดเป็นวงมโหรีเครื่องหก (คนขับร้องเปลี่ยนใช้ฉิ่งตีแทนกรับพวง) (อานันท์ นาคคง. ๒๕๕๐: ๖๘-๖๙)

ภาพประกอบ ๘ วงมโหรีเครื่องหก

ตัวอย่างการบรรเลง
วงมโหรีเครื่องหก

SCAN ME

บทบาทหน้าที่ของวงดนตรี ใช้บรรเลงขับกล่อมในพระราชสำนัก (ไม่นิยมใช้บรรเลงประกอบพิธี)

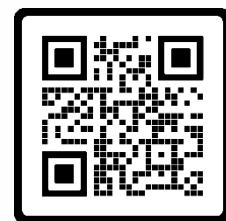
๓. วงเครื่องสาย สันนิษฐานว่าเป็นการรวมวงดนตรีของชาวบ้านที่รวมวงกันเล่นอย่างไม่มีการเรียบเรียงแบบแผน ไม่จำกัดรูปแบบตายตัว ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของกาลเทศะความพอใจของชาวบ้าน (ปัญญา รุ่งเรือง. ๒๕๔๖: ๙๖; อานันท์ นาคคง. ๒๕๕๐: ๖๓) ต่อมาภายหลังจึงเกิดการวางรูปแบบของวงดนตรีขึ้น โดยเป็นการรวมวงกันระหว่างเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีดและเครื่องสีเป็นหลัก และใช้ขลุ่ยเป็นเครื่องเป่า

บทบาทหน้าที่ของวงดนตรี ใช้บรรเลงเพื่อความบันเทิง ขับกล่อม เนื่องจากเป็นวงดนตรีที่มีเสียงเบา อ่อนหวานไพเราะ เหมาะสมแก่การใช้บรรเลงในอาคารสถานที่หรืออาคารบ้านเรือนมากกว่าใช้เพื่อประกอบพิธีกรรม การแสดงโขน - ละคร หรือใช้ประกอบในการแสดงกลางแจ้งอย่างวงปี่พาทย์

ภาพประกอบ ๙ วงเครื่องสายวงเล็ก

ตัวอย่างการบรรเลง
วงเครื่องสายวงเล็ก

SCAN ME

คำถามกรอบที่ ๒

- จากข้อห้ามในกฎหมายเตียรบาล สามารถสะท้อนลักษณะดนตรีในสมัยนี้ได้อย่างไรบ้าง

คำตอบกรอบที่ ๑

- มีลักษณะเป็นการขับลำนำ และการร้องเล่นกันอย่างพื้นเมือง

- ศิลปิน ศิลปินพ่อขุนรามคำแหง (จารึกหลักที่หนึ่ง) และหนังสือไตรภูมิพระร่วง

กรอบที่ ๓

สมัยกรุงธนบุรี {พ.ศ. ๒๓๑๐ - ๒๓๒๕}

สำหรับดนตรีสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานีนั้น เนื่องจากในสมัยนี้เป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เพียง ๑๕ ปี และประกอบกับเป็นสมัยแห่งการสร้างบ้านเมืองและการป้องกันประเทศเป็นส่วนมาก ทำให้ในสมัยนี้ไม่ปรากฏหลักฐานทางดนตรีว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาขึ้น สันนิษฐานว่ายังคงใช้รูปแบบดนตรีของสมัยกรุงศรีอยุธยา

อานันท์ นาคคง (๒๕๕๐: ๑๓) กล่าวว่า ในสมัยนี้มีการพบบันทึกว่าในงานสมโภชพระแก้วมรกตซึ่งอันเชิญมาจากเวียงจันทน์ มีการบันทึกว่ามีการบรรเลงวงดนตรีต่าง ๆ ได้แก่ พิณพาทย์ไทย (วงปี่พาทย์ไทย) วงพิณพาทย์รามัญ (วงปี่พาทย์มอญ) วงมโหรีไทย วงมโหรีแขก วงมโหรีญวน และวงมโหรีเขมร สลับผลัดเปลี่ยนกันเป็นเวลาถึง ๒ เดือน กับ ๑๒ วัน

คำถามกรอบที่ ๓

- เพราะเหตุใด ดนตรีในสมัยนี้จึงสันนิษฐานว่าน่าจะใช้รูปแบบเดิมอย่างสมัยอยุธยา

คำตอบกรอบที่ ๔

- รัชกาลที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (ทรงชอสามสาย)
- พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว (ทรงแคน)
- รัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ทรงกลองแขกได้เล็กน้อย)
- รัชกาลที่ ๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (ทรงชออุ)
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ทรงเครื่องดนตรีไทยได้หลายชนิด)
- รัชกาลที่ ๑๐ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ทรงขับร้องเพลงไทย)

- เนื่องจากพระองค์ทรงโปรดในเรื่องของศิลปะเป็นอย่างมาก จึงมีการก่อตั้ง กองเครื่องสายฝรั่งหลวง - กรมมหรสพ - กรมพิณพาทย์หลวง
- มีการนำเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาบรรเลงผสมในวงเครื่องสาย ทำให้ดนตรีไทยสามารถสืบทอดต่อไปได้โดยไม่เสียเอกลักษณ์

- มีการห้ามบรรเลงดนตรีไทย เพราะเห็นว่าไม่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ หากจะจัดให้มีการบรรเลงดนตรีไทยต้องขออนุญาตจากทางราชการก่อน
- รัฐมีสิทธิระบุมหรสพ เครื่องดนตรีที่ใช้/อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง รวมถึงวิธีการเล่นนั้น ๆ ด้วย
- นักดนตรีไทยต้องมีบัตรนักดนตรี/ใบสำคัญศิลปินที่ทางราชการออกให้ หากไม่มี จะไม่ได้รับอนุญาตให้เล่น และถือว่ามีความผิด

กรอบที่ ๔

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ {พ.ศ. ๒๓๒๕ - ปัจจุบัน}

หลังจากที่บ้านเมืองได้ผ่านศึกสงคราม และได้มีการก่อสร้างเมืองให้มั่นคงเป็นปึกแผ่น เกิดความสงบสุข ร่มเย็นแล้ว ศิลปวัฒนธรรมของชาติต่างก็ได้รับการฟื้นฟู ทะนุบำรุงและส่งเสริมให้เจริญรุ่งเรืองขึ้น โดยเฉพาะทางด้านดนตรีไทย ทำให้ดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์นี้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นเป็นลำดับดังนี้

รัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (พ.ศ. ๒๓๒๕ - ๒๓๕๒)

- เพิ่มกลองทัดที่ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์จากเดิมที่ใช้เพียงใบเดียวให้เป็น ๒ ใบ

รัชกาลที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. ๒๓๕๕ - ๒๓๕๒)

- มีพระปรีชาสามารถในการทรงขอสามสายได้ไพเราะยิ่ง มีขอสามสายคู่พระหัตถ์นามว่า “ขอสายฟ้าฟาด” และมีเพลงในพระราชนิพนธ์ชื่อ “เพลงบุหลันลอยเลื่อน” นอกจากนี้ยังมีชื่ออื่นอีกหลายชื่อ ได้แก่ เพลงทรงพระสุบิน (ชื่อเดิม), เพลงบุหลันเลื่อนลอยฟ้า, เพลงสรรเสริญพระจันทร นอกจากนี้ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ เคยใช้เพลงบุหลันลอยเลื่อนเป็นเพลงสรรเสริญพระบารมี จึงได้ชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า “เพลงสรรเสริญพระบารมีไทย” ในสมัยรัชกาลที่ ๖ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ ฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงดัดแปลงทำนองให้เป็นแบบตะวันตก แล้วใช้เป็น “เพลงสรรเสริญเสือป่า”

- มีการนำเอาวงปี่พาทย์มาบรรเลงประกอบการขับเสภา เป็นครั้งแรก และเกิดเป็นวงปี่พาทย์เสภาขึ้นในเวลาต่อมา (ใช้กลองสองหน้าแทนตะโพน)

เพลงบุหลันลอยเลื่อน

ภาพประกอบ ๑๑ กลองทัด

ภาพประกอบ ๑๒ วงปี่พาทย์เสภา

รัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๓๖๗ - ๒๓๙๔)

- วงปี่พาทย์ได้พัฒนาขึ้นเป็นวงปี่พาทย์เครื่องคู่ เพราะได้มีการประดิษฐ์ระนาดทุ้ม มาบรรเลงคู่กับระนาดเอก และประดิษฐ์ฆ้องวงเล็กขึ้นมาบรรเลงคู่กับฆ้องวงใหญ่

ภาพประกอบ ๑๓ วงปี่พาทย์เครื่องคู่

ตัวอย่างการบรรเลง
วงปี่พาทย์เครื่องคู่

SCAN ME

ภาพประกอบ ๑๔ วงปี่พาทย์เครื่องห้า
ก่อนที่จะพัฒนาเป็นวงปี่พาทย์เครื่องคู่ในรัชกาลที่ ๓ โดยเพิ่มระนาดทุ้ม และฆ้องวงเล็กเข้าไป

รัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๓๙๔ - ๒๔๑๑)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ “ยกเลิกพระราชกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดมีละครหญิงนอกจากพระมหากษัตริย์” ทำให้บรรดาเจ้าของละครต่างฝึกผู้หญิงขึ้นเป็น ประชาชนทั่วไปก็นิยมละครชายจึงซบเซาลง ทำให้ตามวัง/บ้านเจ้านายที่มีข้าทาสบริวารที่เป็นชายก็หันไปฝึกหัดปี่พาทย์กัน ทำให้เกิดวงปี่พาทย์เพิ่มมากขึ้น

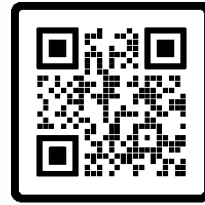
พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระปรีชาสามารถในการเป่าแคน (ทรงเป่าแคนได้อย่างคล่องแคล่ว และทรงขับลำนำอย่างหมอลำได้ด้วย) และมีเรื่องเล่าว่า พระองค์ได้รับ “นาฬิกาตั้งโต๊ะ” มาจากชาวต่างชาติ ด้วยความสนใจและความใคร่รู้ว่าทำไมนาฬิกาเรือนนั้นพอถึงชั่วโมงก็ตีเป็นเพลงได้ พระองค์จึงรื้อออกดู พินิจพิจารณาแล้วเห็นว่า “ภายในมีกลไก คือ มีซี่ลวดสั้นบ้างยาวบ้างปักเรียงไว้เป็นวงกลม ตรงกลางมีหลักหนึ่ง มีสะพานจากหลักออกไปซี่ซี่ต่าง ๆ พอถึงชั่วโมง หลักกลางก็จะหมุน สะพานก็จะไปเหยียซี่ลวดสั้น ๆ ยาว ๆ นั้น เกิดเป็นเสียง” พระองค์จึงเรียกนาฬิกานี้ว่า “นาฬิกาเขี่ยหวี”

จากความพอพระทัยใน “นาฬิกาเขี่ยหวี” เมื่อพระองค์แลเห็นว่าซี่ลวดเล็ก ๆ นี้ยังมีเสียงกังวานดี “ถ้าเอามาทำเป็นระนาดอาจจะกังวานไพเราะขึ้นอีก จึงให้นำเอาเหล็กมาทำลูกระนาด (ตั้งพระทัยที่จะให้เป็นเสียงต่ำ) เกิดเป็น ระนาดทุ้มเหล็ก และ ระนาดเอกเหล็ก ตามลำดับ” และนำไปบรรเลงผสมในวงปี่พาทย์ จึงทำให้เกิดการพัฒนาวงปี่พาทย์ขึ้นกลายเป็น “วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่”

ภาพประกอบ ๑๕ ระนาดเอกเหล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับระนาดทุ้ม (บน) และระนาดเอก (ล่าง)

อีกหนึ่งในสมัยนี้วงการดนตรีไทยนิยมการร้องเพลงที่เรียกว่า “การร้องส่ง” (การร้องเพลงส่งให้ดนตรีรับ) กันมาก จนกระทั่งการขับเสภาที่เคยนิยมค่อย ๆ หายไป และการร้องส่งก็เป็นแนวทางให้มีผู้คิดแต่งขยายเพลง ๒ ชั้น ของเดิมให้เป็นเพลง ๓ ชั้น และตัดลงเป็นชั้นเดียว จนกระทั่งกลายเป็นเพลงเถาในที่สุด นับว่า “เพลงเถา” เกิดขึ้นมากในสมัยนี้ โดยมีเพลงเถาเพลงแรก คือ “เพลงทยอยใน (เถา)”

ตัวอย่างการบรรเลงวงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

ภาพประกอบ ๑๖ วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๔๑๑ - ๒๔๕๓)

- ได้มีการปรับปรุงวงปี่พาทย์ขึ้นใหม่ เรียกว่า “วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์” โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งทรงปรับปรุงขึ้นเพื่อใช้บรรเลงประกอบละครของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) ซึ่งได้แบบอย่างมาจากละครโอเปร่า (Opera) ของตะวันตก โดยมีหลักการปรับปรุงวงดนตรี คือ ตัดเครื่องดนตรีชนิดเสียงเล็กแหลม หรือมีเสียงที่ดังจนเกินไปออก คงไว้แต่เครื่องดนตรีที่มีเสียงทุ้ม นุ่มนวล และเพิ่มเครื่องดนตรีบางชิ้นเข้าไป โดยวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์มีเครื่องดนตรีที่ใช้ดังนี้ คือ ระนาดเอก, ระนาดทุ้ม, ระนาดทุ้มเหล็ก, ฆ้องวงใหญ่, ฆ้องวงเล็ก, ฆ้องน้อย, ซออู้, ตะโพน, กลองตะโพน, กลองแขก, ฆ้องหุ่ยเจ็ดใบ และฉิ่ง

ตัวอย่างบทเพลงที่บรรเลง
โดยวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

ภาพประกอบ ๑๗ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

- มีการปรับปรุงวงปี่พาทย์ขึ้นใหม่อีกชนิดหนึ่ง โดยการนำวงดนตรีของชาวมอญมาผสมกับวงปี่พาทย์ของไทย ต่อมาเรียกวงดนตรีวงนี้ว่า “วงปี่พาทย์มอญ” โดยหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้ปรับปรุงขึ้น ซึ่งลักษณะวงปี่พาทย์มอญนั้นสามารถแบ่งลักษณะวงได้ ๓ ขนาด อย่างวงปี่พาทย์ของไทยคือ วงปี่พาทย์มอญเครื่องห้า, วงปี่พาทย์มอญเครื่องคู่ และวงปี่พาทย์มอญเครื่องใหญ่ ปัจจุบัน เราใช้วงปี่พาทย์มอญบรรเลงในงานศพเท่านั้น

- นอกจากนี้ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ยังได้นำ “อุงคลุง” เครื่องดนตรีจากเกาะชวา หรือ “อังกะลุง” มาเผยแพร่ในเมืองไทยเป็นครั้งแรก โดยนำมาดัดแปลงดังนี้ ๑) ปรับปรุงกระบอกเสียงของอังกะลุง จาก ๒ กระบอก เป็น ๓ กระบอก ๒) เพิ่มเสียง(โน้ต) ของอังกะลุง เป็น ๗ เสียงตามทฤษฎีเสียงของดนตรีไทย (เดิมมี ๕ เสียง) ๓) ปรับปรุงวิธีการเล่นจากการไกวเป็นเขย่า และผู้เล่น ๑ คน ถืออังกะลุงคนละ ๒ เสียง

ตัวอย่างการบรรเลงอุงคลุง

ภาพประกอบ ๑๘ เปรียบเทียบลักษณะของ อุงคลุง (ซ้าย) และ อังกะลุง (ขวา)

ตัวอย่างการบรรเลงวงปี่พาทย์มอญ

ภาพประกอบ ๑๙ วงปี่พาทย์มอญ

รัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๔๖๘)

- เป็นยุคที่ดนตรีไทย - ดนตรีฝรั่ง - การโขน - ละคร เจริญอย่างสูงสุด (ยุคทอง) เนื่องจากพระองค์โปรดในเรื่องของศิลปะเป็นอย่างมาก

- มีการก่อตั้งกองเครื่องสายฝรั่งหลวง (วงดนตรีสากล) โดยผู้วางรากฐานสำคัญของการพัฒนาดนตรีสากลในรัชกาลนี้ คือ พระเจนดุริยางค์ หรือ ปีติ วาทยกร (Peter Feit)

- มีการจัดตั้งกรมมหรสพแยกออกจากกรมโขนหลวง, ตั้งกรมพิณพาทย์หลวงสำหรับดูแลเรื่องวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงกลองแขกปี่ชวา เพื่อใช้บรรเลงประกอบงานพระราชพิธีต่าง ๆ

- มีวงดนตรีปี่พาทย์เฉพาะที่ใช้บรรเลงสำหรับตามเสด็จฯ เรียกว่า “วงข้าหลวงเดิม” ต่อมาเรียกว่า “วงตามเสด็จ”

- กล่าวกันว่า ตามวังต่าง ๆ นิยมให้มีวงดนตรีประจำอยู่เกือบทุกวัง

- ทรงมีความสนพระทัยในการละครมาก (ทรงกลองแขกเล็ก ๆ น้อย ๆ), มีการโปรดเกล้าให้ตั้ง “โรงเรียนพรานหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์” ขึ้น เพื่อให้นักเรียนศึกษาวิชาสามัญและวิชาศิลปะตามสาขาต่าง ๆ (โขน - ละคร - ดนตรีไทย - ดนตรีฝรั่ง) โดยเมื่อจบแล้วก็เข้ารับราชการในกรมมหรสพ

- มีการพระราชทาน “ราชทินนาม” ให้กับนักดนตรีไทย

- เกิดการนำเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาบรรเลงผสมในวงเครื่องสาย เพื่อเอื้อให้ดนตรีไทยสามารถปรับตัวและสืบทอดต่อไปได้โดยไม่เสียเอกลักษณ์ของดนตรีไทย ตัวอย่างเครื่องดนตรีที่นำมาผสม เช่น ซิมของจีน เปียโนของตะวันตก เป็นต้น

ภาพประกอบ ๒๐ วงเครื่องสายผสมเปียโน

ตัวอย่างการบรรเลง
วงเครื่องสายผสมเปียโน

ภาพประกอบ ๒๑ วงเครื่องสายผสมซิม

ตัวอย่างการบรรเลง
วงเครื่องสายผสมซิม

รัชกาลที่ ๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๔๖๘ - ๒๔๗๗)

- เป็นพระมหากษัตริย์อีกพระองค์หนึ่งที่ทรงสนพระทัยในด้านดนตรีไทยมากเช่นกัน มีพระปรีชาสามารถในการทรงชอู้ มีชอู้คันส่วนพระองค์คันเล็ก ๆ ชื่อว่า “ชอู้ต้น”
- พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์เพลงไทยไว้ถึง ๓ เพลง คือ “เพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง”, “เพลงเขมรลอองค์ (เถา)” และ “เพลงราตรีประดับดาว (เถา)”
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ “ทรงริเริ่มการบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล” (เป็นโน้ตของวงปี่พาทย์)
- มีการนำออร์แกนมาปรับปรุงให้ได้ระดับเสียงใกล้เคียงกับเครื่องดนตรีไทย รวมทั้งไวโอลิน หีบเพลงชัก และซิม “เพื่อแสดงประกอบภาพยนตร์เงียบ” ตามโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ จนทำให้วงเครื่องสายประสมออร์แกนเป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไป
- มีการบันทึกแผ่นเสียงครั้งเพลงไทยขึ้นเป็นครั้งแรก และเป็นที่นิยมโดยแพร่หลาย
- มีการเผยแพร่เพลงไทยจากสถานีวิทยุสู่ผู้ฟังทางบ้าน (เป็นมหรสพที่มาแทนที่การชมการฟังการแสดงสด)

ตัวอย่างการบรรเลง
วงเครื่องสายผสมออร์แกน

ภาพประกอบ ๒๒ วงเครื่องสายผสมออร์แกน

รัชกาลที่ ๘ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล (พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๔๘๙)

- เกิดการก่อตั้งโรงเรียนสอนดนตรีและนาฏศิลป์แห่งแรก คือ “โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์” (ปัจจุบันคือวิทยาลัยนาฏศิลป์) ก่อตั้งโดย พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ
- ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ รัฐได้มีนโยบาย “รัฐนิยม” ปรับปรุงประเทศไทยไปสู่อารยะด้วยการปฏิรูปวัฒนธรรมไทยโดยการออกประกาศ “ยกเลิกวัฒนธรรมที่มองแล้วว่าล้าหลัง ไม่เจริญหูเจริญตา และขัดต่อการสร้างชาติตามนโยบายของจอมพล ป. พิบูลสงคราม”
- ผลกระทบจากนโยบายข้างต้น คือ ๑) มีการห้ามบรรเลงดนตรีไทย เพราะเห็นว่าไม่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมอารยประเทศ หากจะจัดให้มีการบรรเลงดนตรีไทยต้องขออนุญาตจากทางราชการก่อน ๒) รัฐมีสิทธิระบุมหรสพ เครื่องดนตรีที่ใช้/อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง รวมถึงวิธีการเล่นนั้น ๆ ด้วย ๓) นักดนตรีไทย “ต้องมีบัตรนักดนตรี/ใบสำคัญศิลปิน” ที่ทางราชการออกให้ (หากไม่มี จะไม่ได้รับอนุญาตให้เล่น และถือว่ามีความผิด)

รัชกาลที่ ๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (พ.ศ. ๒๔๘๙ - ๒๕๕๙)

- นับเป็นพระมหากษัตริย์อีกพระองค์หนึ่งที่มีพระปรีชาสามารถในการดนตรี โดยเฉพาะดนตรีสากลเป็นอันมาก โดยเฉพาะในกลุ่มเครื่องเป่า ได้แก่ คลาริเน็ต (Clarinet) และแซกโซโฟน (Saxophone) มีผลงานพระราชนิพนธ์ต่าง ๆ มากมาย เช่น เพลงแสงเทียน ยามเย็น สายฝน เป็นต้น
- โปรดเกล้าฯ ให้วงดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงมาบรรเลงและบันทึกเสียงออกอากาศผ่านทางสถานีวิทยุ อ.ส. พระราชวังดุสิต (อ.ส. มาจากอักษรย่อของพระที่นั่งอัมพรสถาน)
- มีการนำเอาทำนองเพลงพื้นเมือง หรือเพลงไทยอัตราจังหวะ สองชั้นและชั้นเดียว มาใส่เนื้อร้องใหม่แบบเนื้อเต็มตามทำนอง เกิดเป็น “เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุง”
- โปรดเกล้าฯ ให้คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วัดความถี่ของเสียงดนตรีไทยเพื่อให้เป็นมาตรฐาน
- มีการบรรเลงดนตรีไทยผสมผสานกับดนตรีตะวันตก หรือ ดนตรีไทยร่วมสมัย (Thai Contemporary Music) มากขึ้น
- สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ทรงมีพระปรีชาสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีจีนกู่เจิง (Guzheng)
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเครื่องดนตรีไทยได้หลายชนิด เช่น ระนาดเอก ซอด้วง ซอสามสาย ขิม ซ้องวง และการขับร้องเพลงไทยเดิม นอกจากนี้ ยังมีบทร้องในพระราชนิพนธ์มากมาย เช่น เพลงสัปดาห์ ที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

เพลงสัปดาห์ ขับร้องโดยคุณสุนารี ราชสีมา

ตัวอย่างเพลงไทย
ที่บรรเลงด้วยวงดนตรีไทยร่วมสมัย

รัชกาลที่ ๑๐ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน)

- ทรงมีพระปรีชาสามารถในการทรงแซกโซโฟน (Saxophone) และการขับร้องเพลงไทย
- ลักษณะดนตรีในสมัยนี้ยังคงมีรูปแบบเช่นเดียวกับสมัยรัชกาลที่ ๙, มีวงดนตรีไทยร่วมสมัยมากขึ้น

คำถามกรอบที่ ๔

- พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดบ้าง ที่มีพระปรีชาสามารถในการทรงเครื่องดนตรีไทย

- เพราะเหตุใดจึงทำให้ดนตรีสมัยรัชกาลที่ ๑๐ มีความเจริญอย่างสูงสุด (ยุคทองของดนตรีไทย)

- นโยบาย “รัฐนิยม” ส่งผลกระทบต่อดนตรีไทยในสมัยนั้นอย่างไรบ้าง

คำตอบกรอบที่ ๒

- ในสมัยนี้ผู้คนนิยมเล่นดนตรีเป็นอันมาก, เล่นกันเอิกเกริกเกินพอดี, จากข้อความในกฎหมายเทศบาลแสดงให้เห็นว่าในสมัยนี้มีเครื่องดนตรีไทยครบทั้งสี่ประเภทแล้ว

แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยในแต่ละยุคสมัย

คำชี้แจง: ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วกากบาท ☒ ลงในกระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

๑. ข้อใดกล่าวผิด เกี่ยวกับข้อสันนิษฐานของคำว่า “เสียงพาทย์ เสียงพิณ”
 - ก. เสียงพาทย์ หมายถึง วงปี่พาทย์เท่านั้น, เสียงพิณ หมายถึง วงบรรเลงพิณเท่านั้น
 - ข. เสียงพาทย์ หมายถึง วงปี่พาทย์, เสียงพิณ หมายถึง เครื่องดีดและเครื่องสีที่มีพิณเป็นหลัก
 - ค. เสียงพาทย์ หมายถึง เสียงของเครื่องดนตรีจำพวกเครื่องดีด, เสียงพิณ หมายถึง เครื่องดีด รวมไปถึง พิณน้ำเต้า พิณเพี้ย ซึ่ง กระจับปี่
 - ง. กล่าวผิดทุกข้อ
๒. “วงบรรเลงพิณ” มีหน้าที่/บทบาทในการบรรเลงเพื่อวัตถุประสงค์ใด
 - ก. บรรเลงขับกล่อม
 - ข. บรรเลงประกอบการแสดง
 - ค. บรรเลงประกอบพิธี/ศาสนพิธีเป็นหลัก
 - ง. บรรเลงงานพระราชพิธีสมโภชของพระมหากษัตริย์
๓. “วงขับไม้” มีหน้าที่/บทบาทในการบรรเลงเพื่อวัตถุประสงค์ใด
 - ก. บรรเลงขับกล่อม
 - ข. บรรเลงประกอบการแสดง
 - ค. บรรเลงประกอบพิธี/ศาสนพิธีเป็นหลัก
 - ง. บรรเลงงานพระราชพิธีสมโภชของพระมหากษัตริย์
๔. วงดนตรีในข้อใดใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครชาตรี
 - ก. วงขับไม้
 - ข. วงบรรเลงพิณ
 - ค. วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างเบา
 - ง. วงปี่พาทย์เครื่องห้าอย่างหนัก
๕. ข้อใดกล่าวผิด เกี่ยวกับเพลงเทพทอง
 - ก. เป็นเพลงร้องโต้ตอบกันไปมา
 - ข. เป็นบทเพลงที่ใช้ขับร้องประกอบวงขับไม้
 - ค. มีลักษณะคล้ายกันกับเพลงฉ่อย เพลงอีแซวในภาคกลาง
 - ง. มีเนื้อร้องค่อนข้างหยาบโล้น ใช้ภาษาตรง ๆ ตามประชาชนบ้าน

๖. จากกฎหมายเทียรบาลที่ว่า “...ห้ามร้องเพลงเรือ เป่าขลุ่ยเป่าปี่ สีซอ ดิดกระจับปี่ ดิดจะเข้ ตีโทนทับในเขตพระราชฐาน...” จากข้อความข้างต้น ข้อใดกล่าวผิด

- ก. ผู้คนในสมัยนี้นิยมเล่นดนตรีเป็นอันมาก
- ข. แสดงให้เห็นว่าดนตรีในสมัยนี้มีเครื่องดนตรีครบทั้งสี่ประเภท (ดีด, สี, ตี, เป่า)
- ค. ผู้คนสมัยนี้เล่นดนตรีกันอย่างไม่มีระเบียบวินัย เล่นกันอย่างเอิกเกริกเกินพอดี
- ง. ห้ามนำเครื่องดนตรีที่ปรากฏในกฎหมายเทียรบาลเข้าไปเล่นในเขตพระราชฐาน แต่หากเป็นเครื่องดนตรีชนิดอื่น สามารถนำเข้าไปบรรเลงในเขตพระราชฐานได้

๗. จากหลักฐานทางดนตรีที่ปรากฏในสมัยอยุธยา วงดนตรีไทยในข้อใดที่เป็นวงดนตรีที่ “พัฒนาขึ้นใหม่”

- ก. วงปี่พาทย์, วงมโหรี
- ข. วงมโหรี, วงเครื่องสาย
- ค. วงปี่พาทย์, วงเครื่องสาย
- ง. วงปี่พาทย์, วงเครื่องสาย, วงมโหรี

๘. วงมโหรี “เป็นวงดนตรีที่เกิดจากการรวมวงกันระหว่างวงดนตรีในข้อใด”

- ก. วงขับไม้ ผสมกับ วงมโหรี
- ข. วงมโหรี ผสมกับ วงเครื่องสาย
- ค. วงบรรเลงพิณ ผสมกับ วงขับไม้
- ง. วงเครื่องสาย ผสมกับ วงบรรเลงพิณ

๙. การผสมวงเครื่องสายในสมัยอยุธยามีลักษณะอย่างไร และมีจุดประสงค์หลักในการบรรเลงตามข้อใด

- ก. มีกฎระเบียบในการรวมวงชัดเจน, บรรเลงเพื่อความบันเทิง/ขับกล่อมเป็นหลัก
- ข. มีกฎระเบียบในการรวมวงชัดเจน, บรรเลงประกอบพิธีกรรม/การแสดงเป็นหลัก
- ค. เป็นการรวมวงดนตรีกันอย่างง่าย ๆ ตามความพึงพอใจ, บรรเลงประกอบพิธีกรรม/การแสดงเป็นหลัก
- ง. เป็นการรวมวงดนตรีกันอย่างง่าย ๆ ตามความพึงพอใจ, บรรเลงเพื่อความบันเทิง/ขับกล่อมเป็นหลัก

๑๐. ข้อใดไม่ใช่เหตุผลสนับสนุน ว่า “ดนตรีไทยในสมัยธนบุรี มีลักษณะคล้ายเดิมกับสมัยอยุธยา”

- ก. เป็นยุคสมัยที่มีระยะเวลาสั้น ๆ เพียง ๑๕ ปี
- ข. เป็นยุคสมัยที่มุ่งพัฒนาบ้านเมือง/สร้างบ้านเมืองให้มั่นคงเป็นหลัก
- ค. เป็นยุคสมัยที่ผู้คนให้ความสนใจกับการแต่งกาย/กลอน/โคลง มากกว่าการเล่นดนตรี
- ง. ถูกทุกข้อ

๑๑. ข้อใดกล่าวถึงพัฒนาการทางดนตรีในสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้ถูกต้อง

- ก. มีการประดิษฐ์เครื่องดนตรีชนิดใหม่
- ข. มีการพัฒนางานดนตรีปี่พาทย์ชนิดใหม่ขึ้น
- ค. มีการเพิ่มกลองทัดในวงปี่พาทย์เป็น ๒ ใบ
- ง. มีนโยบายรัฐนิยมจัดระเบียบการบรรเลงดนตรีไทย

๑๒. ข้อใดกล่าวผิดเกี่ยวกับ รัชกาลที่ ๒ กับดนตรีไทย

- ก. มีซอคู่พระหัตถ์ชื่อ ซอสายฟ้าฟาด
- ข. ทรงพระราชนิพนธ์เพลงสรรเสริญพระบารมี
- ค. ทรงมีพระปรีชาสามารถในการทรงซอสามสาย
- ง. มีบทเพลงในพระราชนิพนธ์ ชื่อ เพลงบุหลันลอยเลื่อน

๑๓. การประดิษฐ์ “ระนาดทุ้ม และ ซ้องวงเล็ก” ในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นผลทำให้เกิดการพัฒนางานปี่พาทย์ในข้อใด

- ก. วงปี่พาทย์เสภา
- ข. วงปี่พาทย์เครื่องห้า
- ค. วงปี่พาทย์เครื่องคู่
- ง. วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

๑๔. การประดิษฐ์ “ระนาดทุ้มเหล็ก และ ระนาดเอกเหล็ก” ในสมัยรัชกาลที่ ๔ เป็นผลทำให้เกิดการพัฒนางานปี่พาทย์ในข้อใด

- ก. วงปี่พาทย์เสภา
- ข. วงปี่พาทย์เครื่องห้า
- ค. วงปี่พาทย์เครื่องคู่
- ง. วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

๑๕. ข้อใดไม่ใช่เหตุการณ์ทางดนตรีที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕

- ก. มีการนำวงปี่พาทย์มอญเข้ามาเล่นในงานศพ
- ข. มีการปรับปรุงวงปี่พาทย์ชนิดใหม่ เรียกว่า วงปี่พาทย์ดีกดับบรรพ์
- ค. มีการนำเครื่องดนตรีสากลเข้ามาบรรเลงผสมผสานกับวงดนตรีไทย
- ง. หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นำอู้งคลึงจากเกาะชวามาพัฒนาเป็นอังกะลุงไทย

๑๖. มีคำกล่าวว่า “ในสมัยรัชกาลที่ ๖ นับเป็นยุคที่ดนตรีมีความเจริญอย่างสูงสุด” ข้อใดไม่ใช่เหตุการณ์สนับสนุนกับคำกล่าวข้างต้น

- ก. พระองค์ทรงโปรดในเรื่องของศิลปะมากเป็นพิเศษ
- ข. มีการจัดตั้งกองเครื่องสายฝรั่งหลวง กรมมหรสพ และ กรมพิณพาทย์หลวง
- ค. ทรงมีพระปรีชาสามารถในการทรงเครื่องดนตรีไทยได้หลายชิ้น และประพันธ์เพลงไทยไว้มากมาย
- ง. มีการนำเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาบรรเลงผสมในวงเครื่องสาย ทำให้ดนตรีไทยสามารถสืบทอดต่อไปได้โดยไม่เสียเอกลักษณ์

๑๗. ในรัชกาลใดที่มีการเผยแพร่เพลงไทยจากสถานีวิทยเป็นครั้งแรก

- ก. รัชกาลที่ ๖
- ข. รัชกาลที่ ๗
- ค. รัชกาลที่ ๘
- ง. รัชกาลที่ ๙

๑๘. ข้อใดไม่ใช่ผลกระทบของนโยบายรัฐนิยมที่มีต่อดนตรีไทย

- ๑) ห้ามบรรเลงดนตรีไทย หากจะจัดให้มีการบรรเลงดนตรีไทยจะต้องขออนุญาตจากทางราชการก่อน
- ๒) รัฐมีสิทธิระบุมหรสพ เครื่องดนตรีที่ใช้/อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง รวมถึงวิธีการเล่นนั้น ๆ ด้วย
- ๓) นักดนตรีไทยต้องมีบัตรนักดนตรี/ใบสำคัญศิลปินที่ทางราชการออกให้ หากไม่มี จะไม่ได้รับอนุญาตให้เล่น และถือว่ามีความผิด

- ก. ข้อ ๑) เท่านั้น
- ข. ข้อ ๑) และ ๒) เท่านั้น
- ค. ข้อ ๓) เท่านั้น
- ง. ข้อ ๑), ๒) และ ข้อ ๓)

๑๙. ในรัชกาลใดที่มีการก่อตั้งโรงเรียนที่มีการสอนวิชาศิลปะสาขาต่าง ๆ เป็นครั้งแรก

- ก. รัชกาลที่ ๖
- ข. รัชกาลที่ ๗
- ค. รัชกาลที่ ๘
- ง. รัชกาลที่ ๙

๒๐. ในรัชกาลใดที่มีการวัดความถี่ของเสียงเครื่องดนตรีไทยเพื่อให้มีความเป็นมาตรฐานเป็นครั้งแรก

- ก. รัชกาลที่ ๗
- ข. รัชกาลที่ ๘
- ค. รัชกาลที่ ๙
- ง. รัชกาลที่ ๑๐

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยในแต่ละยุคสมัย

ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย
๑	ก	๖	ง	๑๑	ค	๑๖	ค
๒	ก	๗	ข	๑๒	ข	๑๗	ข
๓	ง	๘	ค	๑๓	ค	๑๘	ง
๔	ค	๙	ง	๑๔	ง	๑๙	ก
๕	ข	๑๐	ค	๑๕	ค	๒๐	ง

